

ZROZUMIEĆ ESTOŃSKI CIT

POROZMAWIAJMY®
O PODATKACH

poradnik:

ZALICZKA NA
DYWIDENDĘ, KTÓRA
MOŻE PRZESTAĆ BYĆ
ZALICZKĄ

o ryzyku ukrytego zysku
w estońskim CIT

Autorzy:

Patryk P. Smęda
doradca podatkowy

Adrian Stochmal
doradca podatkowy

Zrozumieć CIT Estoński

Poradnik:

**Zaliczka na dywidendę, która może przestać być zaliczką
O ryzyku ukrytego zysku w estońskim CIT**

Stan prawny – czerwiec 2026 r.

Wydanie 2026.1

Autorzy: Adrian Stochmal, Patryk Piotr Smęda,

Patronat: Stowarzyszenie Podatników Estońskiego CIT

Wydawnictwo: Porozmawiajmy o Podatkach®

Katowice 2026

Wszelkie prawa zastrzeżone

Opinie zawarte w publikacji są osobistymi poglądami autorów.

ISBN 978-83-981600-0-1

Spis treści

Wstęp	3
1. Dlaczego zaliczka na dywidendę jest instytucją szczególną	3
2. Zatwierdzone sprawozdanie za rok poprzedni jako warunek wejściowy	4
3. Limit zaliczki: nie cały zysk, lecz zasadniczo połowa zysku narastająco	5
4. Skutek naruszenia KSH: wypłata może podlegać zwrotowi	6
5. Estoński CIT: prawidłowa zaliczka na dywidendę	7
6. Estoński CIT: wadliwa zaliczka i ryzyko ukrytego zysku	7
7. Czy wadliwa zaliczka jest pożyczką?	8
8. Co wynika z interpretacji i orzecznictwa	9
9. Jak powinna wyglądać bezpieczna procedura	10
10. Przykład praktyczny	11
11. Głos Stowarzyszenia Podatników Estońskiego CIT	12

Wstęp

W estońskim CIT wiele sporów nie zaczyna się od podatku. Podatki są konsekwencją zdarzeń gospodarczych i to ich kwalifikacja determinuje rozpoznanie lub nie podstawy opodatkowania.

To ważne, bo ryczałt od dochodów spółek jest systemem podatkowym, który wyjątkowo silnie „czyta” czynności korporacyjne. Jeżeli spółka wypłaca wspólnikom dywidendę albo zaliczkę na poczet dywidendy, to podatkowo nie wystarczy sprawdzić, czy przelew został nazwany „dywidendą”. Trzeba najpierw ustalić, czy wypłata rzeczywiście była skuteczna i dopuszczalna na gruncie Kodeksu spółek handlowych.

Dopiero potem można odpowiedzieć na pytanie, czy w estońskim CIT mamy do czynienia z podzielonym zyskiem, zaliczką na poczet podzielonego zysku, ukrytym zyskiem, czy - w skrajnych przypadkach - świadczeniem przypominającym ekonomicznie pożyczkę dla wspólnika.

1. Dlaczego zaliczka na dywidendę jest instytucją szczególną

W klasycznym modelu CIT wspólnik spółki z o.o. ma prawo do udziału w zysku wynikającym z rocznego sprawozdania finansowego, jeżeli zysk ten został przeznaczony do podziału uchwałą zgromadzenia wspólników. To jest podstawowy model dywidendy.

Zaliczka na poczet dywidendy działa inaczej. Jest wypłatą dokonaną przed zakończeniem roku obrotowego albo przed ostatecznym zatwierdzeniem wyniku za rok, którego zaliczka dotyczy. Z tego względu ustawodawca dopuszcza ją tylko warunkowo.

W spółce z ograniczoną odpowiedzialnością podstawowe znaczenie mają art. 194 i 195 Kodeksu spółek handlowych (KSH).

Z art. 194 KSH wynika, że umowa spółki może upoważniać zarząd do wypłaty wspólnikom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy za rok obrotowy, jeżeli spółka posiada środki wystarczające na wypłatę. To oznacza, że sama decyzja zarządu nie wystarcza. Najpierw trzeba sprawdzić, czy umowa spółki w ogóle daje zarządowi kompetencję do wypłaty zaliczki. Następnie trzeba przejść do art. 195 KSH. Ten przepis ustanawia materialne warunki dopuszczalności wypłaty.

Po pierwsze, zatwierdzone sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy musi wykazywać zysk.

Po drugie, zaliczka nie może przekroczyć ustawowego limitu.

Po trzecie, spółka musi mieć środki wystarczające na wypłatę.

W praktyce najczęściej pomijane są dwa pierwsze warunki: zatwierdzone sprawozdanie za rok poprzedni oraz limit kwotowy liczony na moment wypłaty.

2. Zatwierdzone sprawozdanie za rok poprzedni jako warunek wejściowy

Warunek zatwierdzenia sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy nie jest detalem formalnym. Jest warunkiem dopuszczalności wypłaty.

Jeżeli spółka wypłaca zaliczkę na poczet dywidendy za 2026 r., to poprzednim rokiem obrotowym jest 2025 r. Oznacza to, że przed wypłatą zaliczki powinno istnieć zatwierdzone sprawozdanie finansowe za 2025 r. wykazujące zysk.

Przykład.

Spółka z o.o. wypłaca 10 kwietnia 2026 r. wspólnikom kwotę 450.000 zł opisaną jako „zaliczka na poczet dywidendy za I kwartał 2026 r.”.

Sprawozdanie finansowe za 2025 r. zostaje zatwierdzone dopiero 20 czerwca 2026 r.

W takim przypadku problem nie polega wyłącznie na tym, czy spółka na koniec marca 2026 r. miała zysk. Problem jest wcześniejszy: na dzień wypłaty nie był spełniony warunek z art. 195 KSH, ponieważ sprawozdanie za poprzedni rok obrotowy nie było jeszcze zatwierdzone.

W konsekwencji pojawia się ryzyko, że wypłata nie była prawidłową zaliczką na dywidendę. Była świadczeniem pieniężnym dla wspólników, nazwanym zaliczką, ale dokonany bez pełnej podstawy korporacyjnej.

To rozróżnienie ma zasadnicze znaczenie dla estońskiego CIT.

3. Limit zaliczki: nie cały zysk, lecz zasadniczo połowa zysku narastająco

Drugim warunkiem jest limit kwotowy.

Art. 195 KSH nie pozwala wypłacić wspólnikom dowolnej części przewidywanego zysku. Co do zasady zaliczka może odpowiadać najwyżej połowie zysku osiągniętego od końca poprzedniego roku obrotowego, powiększonego o kapitały rezerwowe utworzone z zysku, którymi zarząd może dysponować na wypłatę zaliczek, oraz pomniejszonego o niepokryte straty i udziały własne.

W praktyce oznacza to, że spółka powinna przygotować kalkulację na dzień każdej wypłaty.

Przykład.

Spółka osiągnęła na 31 marca 2026 r. zysk narastająco 800.000 zł. Nie posiada kapitałów rezerwowych utworzonych z zysku, którymi zarząd może dysponować na wypłatę zaliczek. Nie posiada udziałów własnych i nie ma niepokrytych strat.

Limit zaliczki wynosi 400.000 zł.

Jeżeli spółka wypłaca wspólnikom 600.000 zł, to 200.000 zł znajduje się poza podstawowym limitem z art. 195 KSH.

W takim przypadku należy postawić pytanie: czy nadwyżka ponad limit nadal jest zaliczką na dywidendę?

Odpowiedź nie jest korzystna dla podatnika. Skoro KSH określa maksymalną kwotę zaliczki, to wypłata ponad ten limit traci stabilne oparcie w art. 195 KSH. Może zostać uznana za wypłatę dokonaną wbrew przepisom prawa.

4. Skutek naruszenia KSH: wypłata może podlegać zwrotowi

Naruszenie przepisów o wypłacie zysku nie jest neutralne.

Art. 198 KSH przewiduje obowiązek zwrotu wypłat otrzymanych przez wspólnika wbrew przepisom prawa lub postanowieniom umowy spółki. Odpowiedzialność może dotyczyć także członków organów, którzy odpowiadali za dokonanie wadliwej wypłaty.

To ma istotny wymiar podatkowy.

Jeżeli świadczenie nazwane „zaliczką na dywidendę” powinno zostać zwrócone, to zaczyna zmieniać się jego ekonomiczny charakter. Nie jest już klasyczną dystrybucją zysku. Może zostać potraktowane jako świadczenie na rzecz wspólnika o charakterze zwrotnym.

Nie oznacza to automatycznie, że powstała pożyczka w sensie cywilnoprawnym. Pożyczka wymaga odrębnego stosunku zobowiązaniowego, w ramach którego dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy.

Ale dla estońskiego CIT sama funkcja ekonomiczna świadczenia może być problemem. Jeżeli spółka finansuje wspólnika poza modelem prawidłowej dystrybucji zysku, organ podatkowy może badać, czy nie doszło do ukrytego zysku.

5. Estoński CIT: prawidłowa zaliczka na dywidendę

Jeżeli zaliczka spełnia warunki KSH, jej kwalifikacja w estońskim CIT jest zasadniczo czytelna.

Prawidłowo wypłacona zaliczka na poczet dywidendy powinna być traktowana jak dystrybucja zysku, czyli jako dochód z tytułu podzielonego zysku albo zaliczka na poczet podzielonego zysku.

W tym wariancie spółka rozpoznaje ryczałt od dochodów spółek według właściwej stawki. Zasadniczo jest to 10% podstawy opodatkowania dla małego podatnika albo podatnika rozpoczynającego działalność oraz 20% dla pozostałych podatników.

Po stronie wspólnika pojawia się podatek PIT od dywidendy, z mechanizmem odliczenia części ryczałtu zapłaconego przez spółkę, jeżeli spełnione są warunki przewidziane w ustawie.

To jest wariant bezpieczny kwalifikacyjnie: spółka wypłaca zysk w sposób dopuszczalny korporacyjnie, a opodatkowanie następuje w modelu właściwym dla dystrybucji zysku w estońskim CIT.

6. Estoński CIT: wadliwa zaliczka i ryzyko ukrytego zysku

Sytuacja zmienia się, gdy wypłata nie spełnia warunków KSH.

Estoński CIT definiuje ukryte zyski szeroko. Są nimi świadczenia pieniężne, niepieniężne, odpłatne, nieodpłatne albo częściowo odpłatne, wykonane w związku z prawem do udziału w zysku, inne niż podzielony zysk, których beneficjentem jest wspólnik, udziałowiec, akcjonariusz albo podmiot powiązany.

Wadliwa zaliczka może spełniać te elementy. Jest świadczeniem pieniężnym. Jest wykonana na rzecz wspólnika.

Najczęściej pozostaje w związku z prawem do udziału w zysku, zwłaszcza gdy jest wypłacana proporcjonalnie do udziałów.

Jeżeli nie spełnia warunków KSH, można twierdzić, że nie jest prawidłowo podzielonym zyskiem ani prawidłową zaliczką na poczet dywidendy. W takim układzie powstaje ryzyko kwalifikacji jako ukryty zysk.

To ryzyko jest szczególnie ważne w przypadkach, gdy:

- spółka wypłaca środki przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za poprzedni rok;
- spółka wypłaca kwotę przekraczającą limit z art. 195 KSH;
- brak jest uchwały albo decyzji zarządu o wypłacie zaliczki;
- brak jest kalkulacji zysku narastająco na dzień wypłaty;
- spółka księguje wypłatę jako należność od wspólnika;
- wypłata zostaje później kompensowana, rozliczana albo zwracana w sposób przypominający finansowanie wspólnika.

7. Czy wadliwa zaliczka jest pożyczką?

Nie każda wadliwa zaliczka na dywidendę jest pożyczką.

To zdanie jest ważne.

W praktyce podatkowej często pojawia się pokusa prostego skrótu: skoro zaliczka była wadliwa, to jest pożyczką. Takie rozumowanie jest zbyt mechaniczne.

Lepsze jest rozumowanie dwuetapowe.

Najpierw należy ustalić, czy wypłata była prawidłową zaliczką na dywidendę. Jeżeli nie była, trzeba ustalić, jaki jest jej rzeczywisty charakter: definitywna wypłata dla wspólnika, wypłata nienależna podlegająca zwrotowi, świadczenie zwrotne, należność od wspólnika, finansowanie wspólnika przez spółkę.

Dopiero wtedy można rozważać, czy wypłata jest pożyczką albo świadczeniem o funkcji ekonomicznie zbliżonej do pożyczki.

W estońskim CIT ma to znaczenie dlatego, że ustawa o CIT wprost wymienia pożyczkę udzieloną wspólnikowi lub podmiotowi powiązanemu jako przykład ukrytego zysku. Katalog ukrytych zysków jest jednak otwarty. To oznacza, że organ podatkowy nie musi zawsze wykazywać klasycznej pożyczki. Może twierdzić, że świadczenie jest innym ukrytym zyskiem wykonanym na rzecz wspólnika w związku z prawem do udziału w zysku.

Dlatego najbezpieczniejsza teza analityczna brzmi następująco:

wadliwa zaliczka na dywidendę nie staje się automatycznie pożyczką, ale może zostać zakwestionowana jako prawidłowa dystrybucja zysku i opodatkowana jako ukryty zysk. Jeżeli dodatkowo ma charakter zwrotny albo jest ujmowana jako należność od wspólnika, rośnie ryzyko potraktowania jej jako świadczenia o funkcji pożyczkowej.

8. Co wynika z interpretacji i orzecznictwa

Na moment przygotowania niniejszego poradnika nie można wskazać utrwalonej, bezpośredniej linii interpretacyjnej albo orzeczniczej, która rozstrzygałaby dokładnie przypadek wypłaty zaliczki na dywidendę z naruszeniem art. 195 KSH i jej kwalifikacji w estońskim CIT jako ukrytego zysku albo pożyczki.

To oznacza, że nie należy budować stanowiska na tezie: „organy już to przesądziły”. Należy raczej budować je na systemowym związku między KSH i ustawą o CIT. Z jednej strony przepisy KSH określają, kiedy wypłata może być prawidłową zaliczką na dywidendę. Z drugiej strony przepisy o estońskim CIT opodatkowują nie tylko klasyczną dystrybucję zysku, ale także ukryte zyski, czyli świadczenia na rzecz

wspólników związane z prawem do udziału w zysku, inne niż prawidłowo podzielony zysk.

W praktyce interpretacyjnej dotyczącej estońskiego CIT organy podatkowe konsekwentnie przyjmują, że pożyczki udzielane wspólnikom albo podmiotom powiązanim mieszczą się w konstrukcji ukrytych zysków, jeżeli spełniają przesłanki ustawowe. Jest to zgodne z literalnym brzmieniem art. 28m ust. 3 ustawy o CIT, który pożyczkę dla wspólnika wskazuje wprost jako przykład ukrytego zysku.

Nie rozstrzyga to jednak automatycznie sytuacji wadliwej zaliczki na dywidendę. Taka zaliczka wymaga odrębnej analizy. Najpierw trzeba ustalić, czy była prawidłowa na gruncie KSH. Dopiero potem można przesądzać jej kwalifikację w estońskim CIT.

Brak bezpośrednich rozstrzygnięć nie oznacza braku ryzyka. Przeciwnie, oznacza, że podatnik powinien szczególnie starannie udokumentować podstawę prawną wypłaty, bo w razie sporu organ będzie sięgał do konstrukcji ogólnych: podzielony zysk, ukryty zysk, świadczenie na rzecz wspólnika, świadczenie zwrotne, finansowanie wspólnika.

9. Jak powinna wyglądać bezpieczna procedura

Przed wypłatą zaliczki na poczet dywidendy spółka opodatkowana estońskim CIT powinna przeprowadzić test pięciu pytań.

Pierwsze pytanie: czy umowa spółki upoważnia zarząd do wypłaty zaliczek na poczet przewidywanej dywidendy?

Jeżeli nie, wypłata nie powinna zostać dokonana.

Drugie pytanie: czy zatwierdzone sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy wykazuje zysk?

Jeżeli nie ma zatwierdzonego sprawozdania albo sprawozdanie nie wykazuje zysku, wypłata zaliczki jest zasadniczo niedopuszczalna.

Trzecie pytanie: jaki jest zysk narastająco od końca poprzedniego roku obrotowego?

Tu potrzebne jest śródroczne zestawienie finansowe. Nie wystarczy intuicja zarządu ani stan rachunku bankowego.

Czwarte pytanie: jaki jest limit z art. 195 KSH?

Trzeba uwzględnić połowę zysku narastająco, kapitały rezerwowe utworzone z zysku dostępne dla zarządu, niepokryte straty oraz udziały własne.

Piąte pytanie: czy wypłata została udokumentowana uchwałą albo decyzją zarządu?

Dokument powinien wskazywać podstawę z umowy spółki, podstawę z KSH, kwotę brutto zaliczki, współników, proporcję wypłaty, datę kalkulacji wyniku oraz potwierdzenie spełnienia limitu.

Dopiero po takim teście wypłata ma realną szansę obrony jako zaliczka na dywidendę.

10. Przykład praktyczny

Spółka z o.o. jest opodatkowana estońskim CIT.

Umowa spółki pozwala zarządowi na wypłatę zaliczek na poczet dywidendy.

Sprawozdanie finansowe za 2025 r. zostało zatwierdzone 30 czerwca 2026 r. i wykazuje zysk. Zarząd chce wypłacić zaliczkę za I półrocze 2026 r. w dniu 15 lipca 2026 r. Na 30 czerwca 2026 r. spółka osiągnęła zysk narastająco 1.200.000 zł. Nie ma niepokrytych strat ani udziałów własnych. Nie ma też kapitałów rezerwowych z zysku, którymi zarząd może dysponować na wypłatę zaliczek.

Limit zaliczki wynosi 600.000 zł.

Jeżeli zarząd wypłaci 600.000 zł, a wypłata zostanie dokonana proporcjonalnie do udziałów i prawidłowo udokumentowana, będzie można bronić jej jako prawidłowej zaliczki na dywidendę. W estońskim CIT będzie to dystrybucja zysku, a nie ukryty zysk.

Jeżeli zarząd wypłaci 900.000 zł, nadwyżka 300.000 zł będzie problematyczna. Powstanie ryzyko, że przynajmniej ta część świadczenia nie mieści się w art. 195 KSH, a zatem nie jest prawidłową zaliczką na dywidendę.

Jeżeli zarząd wypłaci 900.000 zł już 10 kwietnia 2026 r., zanim zatwierdzono sprawozdanie za 2025 r., problem będzie jeszcze poważniejszy. Wypłata może być wadliwa już na poziomie warunku wejściowego, niezależnie od późniejszego wyniku spółki.

11. Głos Stowarzyszenia Podatników Estońskiego CIT

Z perspektywy podatników estońskiego CIT trzeba powiedzieć, że zaliczka na dywidendę nie może być traktowana jako wygodna forma bieżącego transferu gotówki do wspólników. Estoński CIT nie eliminuje prawa spółek. Przeciwnie, czyni je jeszcze ważniejszym. Jeżeli podatnik chce korzystać z preferencyjnego modelu opodatkowania dystrybucji zysku, musi najpierw zadbać o to, aby sama dystrybucja była prawidłowa korporacyjnie.

W naszej ocenie szczególnie niebezpieczne są dwa przypadki.

- Pierwszy to wypłata zaliczki przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za poprzedni rok obrotowy.
- Drugi to wypłata zaliczki ponad limit wynikający z art. 195 KSH.

W obydwu przypadkach podatnik naraża się na argument, że wypłata nie była prawidłową zaliczką na poczet dywidendy. A jeżeli nie była prawidłową zaliczką,

to w estońskim CIT może zostać oceniona jako świadczenie na rzecz wspólnika inne niż podzielony zysk.

To jest właśnie przestrzeń ryzyka ukrytych zysków.

Nie należy przy tym automatycznie twierdzić, że każda wadliwa zaliczka jest pożyczką. Takie uproszczenie jest prawniczo nieprecyzyjne. Pożyczka wymaga własnej podstawy cywilnoprawnej. Natomiast wadliwa zaliczka może pełnić funkcję ekonomicznie podobną do finansowania wspólnika, zwłaszcza gdy powinna zostać zwrócona albo zostaje ujęta jako należność od wspólnika.

Dlatego właściwe pytanie nie brzmi: czy organ na pewno uzna to za pożyczkę?

Właściwe pytanie brzmi: czy jesteśmy w stanie wykazać, że na dzień wypłaty była to prawidłowa zaliczka na dywidendę?

A jeżeli odpowiedź jest negatywna to ryzyko w estońskim CIT jest realne.

Wypłata może zostać potraktowana jako ukryty zysk. A jeżeli jej charakter jest zwrotny, także jako świadczenie zbliżone do pożyczki dla wspólnika.

Wniosek praktyczny jest prosty: w estońskim CIT każda zaliczka na dywidendę powinna mieć swoją teczkę dowodową.

Powinny się w niej znaleźć: umowa spółki, zatwierdzone sprawozdanie finansowe za poprzedni rok, uchwała albo decyzja zarządu, kalkulacja zysku narastająco, kalkulacja limitu z art. 195 KSH, potwierdzenie posiadania środków i dowód rozliczenia podatku.

Bez tego spółka nie wypłaca bezpiecznej zaliczki.

Wypłaca ryzyko.

PATRYK PIOTR SMĘDA

Członek założyciel Stowarzyszenia Podatników Estońskiego CIT, odpowiedzialny w SPEC za nadzór merytoryczny w zakresie ryczałtu od dochodów spółek, autor bloga Porozmawiajmy o podatkach.

0 autorach:

ADRIAN STOCHMAL

Członek założyciel oraz przewodniczący komisji rewizyjnej Stowarzyszenia Podatników Estońskiego CIT, odpowiedzialny w SPEC za kontrolę finansową oraz rachunkowość, autor bloga Porozmawiajmy o podatkach.

